

Milé sestry, milí bratři, kdybychom se ptali lidí, co chtějí nebo co očekávají od života, myslím, že hodně lidí by odpovědělo: „Chci být šťastný.“ Představy o štěstí ovšem mohou být velmi různé. Nevím, jaké jsou vaše představy o štěstí. Ale chtěl bych se dnes s vámi podívat na některé motivy přečteného žalmu, který také pojednává o tom, kdo je šťastný. Jak si tedy štěstí představoval žalmista?

Žalm 84 je báseň, která má tři sloky. A každá sloka pojednává o tom, kdo je šťastný. Do češtiny se to většinou překládá slovem „blaze“, což jednoduše řečeno vyjadřuje, kdo je opravdu šťastný, kdo je šťastný z Božího hlediska. Každá sloka obsahuje jedno blahoslavenství.

V první sloce (v. 2-5) čteme: *„Blaze těm, kdo bydlí v Božím domě.“* Můžeme to přeložit také: *„Šťastní jsou ti, kdo bydlí v Božím domě.“* (v. 5). Ve druhé sloce (v. 6-8) čteme: *„Blaze člověku, jehož síla je v Bohu, cesty jsou v jejich srdci.“* Opět můžeme přeložit: *„Šťastný je člověk, jehož síla je v Bohu, v jejichž srdci jsou cesty.“* (v. 6). A ve třetí sloce (v. 9-13) čteme: *„Blaze člověku, jenž doufá v tebe.“* Nebo: *„Šťastný je člověk, jenž doufá v tebe.“* (v. 13).

Blahoslavenstvími začíná své učení také Ježíš. Říká, kdo je blahoslavený, kdo je šťastný. Ježíš navazuje na blahoslavenství, která jsou v žalmech. Člověk je podle Ježíše šťastný, protože bude potěšený, protože má díky Bohu před sebou dobrou budoucnost. Jeho těžká životní situace se díky Bohu promění.

Podívejme se blíže na to, jak je tomu v žalmu 84. Na začátku žalmu, v jeho první sloce, jsou silné výrazy pro touhu. Žalmista touží být Bohu blízko. Říká: *„Má duše zmírá steskem po Hospodinových nádvořích.“* (v. 3) Je to sžíravá touha. Touha, která tu žalmistovu duši pohlcuje. Člověk někdy může být svojí touhou zcela pohlcen a to je i tady případ žalmisty.

Myslím, že takovouto touhu může mít někdo, kdo prožil něco velmi silného, velmi krásného a intenzivního, a potom už to takto neprožívá, ovšem velmi po tom touží. V žalmu můžeme sledovat pohyb od této silné touhy po Boží blízkosti, která je vázána na chrámový prostor, k touze, která se do tohoto prostoru vydává a která je nakonec naplněna v důvěře vůči Bohu.

Ta žalmistova počáteční touha se proměňuje. Nakonec bude naplněná jiným způsobem než doslovným. Tedy nebude to tak, že by žalmista znovu doputoval do chrámu a byl fyzicky v tom prostoru, kde zažil Boží blízkost. Ale ta jeho touha bude nakonec přeci jen naplněná. Žalmista zažije to, co vyjadřuje slovo „blaze“, bude šťastný, protože jeho naděje se zcela upne k Hospodinu.

A v tom je pro nás důležité sdělení tohoto žalmu. Touha, která má velmi konkrétní podobu, která se upíná k tomu, že žalmista bude opět na tom jednom konkrétním místě, kde prožil Boží blízkost, tato touha může být díky Bohu naplněná, i když tam žalmista fyzicky přítomen není.

Když se na to podíváme ještě trochu blíže, tak uvidíme, jak nejdříve žalmista ve své touze po Boží blízkosti dokonce závidí ptákům, kteří mají v chrámu svá hnízda. Oni jsou pořád v Boží blízkosti, protože hnízdí v chrámu, zatímco žalmista je někde daleko. On touží být v chrámu, ale není tam a jeho duše kvůli tomu zmírá steskem. Celá žalmistova bytost se upíná tímto směrem, směrem k tomu místu, kde přebývá Bůh. A blaze je tomu, kdo tam bydlí, ale to není žalmistův případ. Jemu není blaze, on si moc přeje být tam, ale je někde jinde, někde daleko. A nemá křídla, aby si tam rychle zaletěl jako vlaštovka a aby si tam udělal hnízdo.

Druhá sloka vyjadřuje určitý posun. Blaze je tomu, kdo má v Bohu svou sílu, což je důsledek toho, že doslova „má v srdci cesty“. Ekumenický překlad to opisuje slovy *„blaze ... těm, kteří se vydávají na pouť.“* Ale tady jde opět o výraz touhy. Oni se ještě nevydávají na pouť, ale mají ji ve svém srdci. To, co má člověk v srdci, je to, po čem touží.

A žalmista to, o čem zde mluví, asi sám prožíval. Měl v srdci cesty, konkrétně cesty do chrámu, do Boží blízkosti. Žalmista měl tu zkušenost, že touha člověku dává obrovskou sílu. Ti, kdo jdou za svojí touhou „*pokračují stále s novou silou.*“ (v. 8) A dokonce proměňují své okolí. Vyprahlou krajinu učiní prameništěm. Voda je ve vyprahlé krajině požehnáním. Je obcerstvující silou. Je tím, co oblažuje. Proto ve druhé sloce je šťastný ten, kdo jde za svou dobrou touhou.

Ve třetí sloce se žalmista modlí: „*Hospodine, Bože zástupů, slyš modlitbu mou, naslouchej, Jákobův Bože!*“ (v. 9). A v modlitbě žalmista Bohu říká, co prožívá. Opět mluví o své touze: „*Raději chci stát před prahem domu svého Boha, než prodlévat ve stanech svévolnosti.*“ Raději jeden den ve tvých nádvořích, než tisíce dní někde jinde. Žalmista si volí raději jeden den, ve kterém se naplní jeho touha, než tisíce jiných dní. Dává přednost kvalitě před kvantitou.

Šťastní jsou ti, kdo touží po Boží blízkosti, kdo ji hledají a nakonec ji prožívají v důvěře vůči Hospodinu. Celý žalm končí posledním blahoslavenstvím: „*Blaze člověku, jenž doufá v tebe.*“ Blaze už není jen tomu, kdo trvale přebývá v chrámu nebo kdo jde za uskutečněním své touhy a čerpá z toho pro sebe sílu, ale blaze je prostě tomu, kdo doufá v Hospodina.

I naše velmi konkrétní touhy mohou být díky Bohu naplněny, i když někdy jiným způsobem, než jak si to představujeme. Naše duše nemusí zemřít steskem, protože Hospodin je Bohem zástupů a má tedy ještě jiné možnosti, může naplnit naši touhu i jinak, než jak si to představujeme.

V žalmu se celkem 4x objevuje označení Boha jako „Hospodina zástupů“. Přitom po třetí je to tento titul ještě rozšířen do podoby: „Hospodin, Bůh zástupů“ (v. 9). Je tam navíc ještě slovo „Bůh“. Ty „zástupy“, o které se zde jedná, se vztahují především na nebeské zástupy. Tak to píše prorok Izajáš: „*K výšině zvedněte zraky a hleďte: Kdo stvořil toto všechno? Ten, který v plném počtu vyvádí zástupy hvězd a všechny volá jménem; má obrovskou sílu a úžasnou moc, nechybí mu ani jedna.*“ (Iz 40,26).

Když večer vyjdou hvězdy, a my také říkáme, že hvězdy vychází, tak starověký člověk si představoval Hospodinovu moc právě tak, že Hospodin je ten, kdo tyto zástupy hvězd vyvádí na noční oblohu. Jinak řečeno, Hospodin je Hospodinem zástupů, protože on řídí pohyby nebeských těles. Toto označení Boha jako Hospodina zástupů je v našem žalmu čtyřikrát, je na začátku a na konci první sloky (v. 2 a 4) a na začátku a konci třetí sloky (v. 9 a 13).

Důvodem pro opakování tohoto titulu „Hospodin zástupů“ je záměrné vytvoření silného kontrastu. Žalmista staví do kontrastu nekonečnou, až děsivou moc Vládcе celého vesmíru s jeho laskavou intimní blízkostí a péčí. Opakování titulu „Hospodin zástupů“ propojuje téma svatyně, tedy pozemské místo přebývání nebeského vládce, s tématem důvěry vůči němu a ukazuje, že skutečným štěstím není pouze příchod na svaté místo, nýbrž život v důvěrném vztahu k Hospodinu, ať už se člověk nachází kdekoli.

„*Hospodine zástupů, blaze člověku, který doufá v tebe!*“ Toto závěrečné vyznání shrnuje celou pointu žalmu. Největší životní jistotou, požehnáním a štěstím člověka je vložit svou důvěru v toho, komu podléhají všechny zástupy vesmíru, a který přesto zůstává osobně blízko.